

GRČIJA

1. Kdaj se je razvila grška kultura?
2. Naštej obdobja, v katera delimo čas grške civilizacije, in jih časovno opredeli.
3. Iz katerega plemena izhajajo Grki?
4. Od kdaj do kdaj traja predhomerska doba?
5. Na katera plemena delimo Grke v predhomerski dobi?
6. Po katerem vidiku jih delimo?
7. Kaj nam slika Homerjevo delo Odiseja?
8. Kakšno vlogo je imel Homer za območje Grčije?
9. Kako in kdaj je uničena mikenska kultura?
10. Kako nastanejo polis?
11. Definiraj polis.
12. Kaj so značilnosti polis?
13. Naštej najpomembnejše polis na grškem matičnem prostoru in v Mali Aziji.
14. Kje se je razvila minojska kultura? Kaj je središče minojske kulture?
15. Kaj je temelj gospodarstva v minojski kulturi?
16. Na čem temelji minojska kultura?
17. Kateri kretske pisavi se razvijeta in kako?
18. Od kdaj do kdaj traja grška kolonizacija?
19. So kolonije samostojne?
20. Naštej vzroke za kolonizacijo Grkov.
21. Naštej najpomembnejše grške kolonije.
22. Naštej grške kolonije v JAdranu.
23. Kdo so bili tekmeci Grkom v kolonizaciji? V katerem stoletju so največ osvajali in na katera območja so posegli?
24. Kaj je posledica grške kolonizacije?
25. Kaj je kljub politični samostojnosti povezovalo grške polis? Opiši vsak dejavnik.
26. Od kdaj Grki štejejo čas?
27. Opiši zgodnji razvoj politike v Atenah.
28. Kaj je bil vzrok za temeljite družbene spremembe v Atenah?
29. Kakšne kazni so drakonske kazni?
30. Kdo je izvedel prvi zapis javnega prava v Atenah?
31. Kdo in kdaj naredi prve večje politične spremembe?
32. Kakšne so Solonove reforme?
33. Kaj je timokracija?
34. Glede na kaj se podeljuje pravice v timokraciji?
35. Naštej premoženjske stanove in povej, kakšno funkcijo so imeli v vojski.
36. Naštej organe ljudske oblasti v Atenah.
37. Pod katerim vladarjem so se Atene politično in gospodarsko okrepile?

38. Kdaj je na čelo Aten stopil Klejsten?
39. Naštej Klejstenove reforme.
40. Kaj je ostrakizem? Čemu je namenjen?
41. Kakšne ureditev vzpostavi Klejsten s svojimi reformami? Na kratko opiši.
42. Kakšnega porekla so Spartanci?
43. Kdaj nastane Sparta? Kako se ji reče po grško?
44. Kateri sta glavni gospodarski dejavnosti v Sparti?
45. Naštej sloje spartanske družbe in opiši njihovo funkcijo?
46. Kaj je določevalo najstarejšo spartansko ureditev?
47. Naštej organe najstarejše spartanske ureditve.
48. Kdo je prvi spartanski zakonodajalec?
49. Kaj je agogé?
50. Kako je Sparta postala najmočnejša kopenska in vojaška sila?
51. Kaj je Peloponeška zveza?

1. Grška kultura se je razvila okoli 2000 pr. Kr.
2. Prehomerska doba (2000 – 800 pr. Kr.), arhaične doba (800 – 500 pr. Kr.), klasična doba (500 – 300 pr. Kr.), helenizem (300 – 30 pr. Kr.).
3. Indoevropskega ljudstva.
4. Od prihoda prednikov Grkov na to območje do konca Grške kolonizacije.
5. Dorce, Jonce, Eolce in Ahajce.
6. Po narečnih razlikah grščine.
7. Geografsko znanje takratnih Grkov.
8. Povezoval jih je z delom, ki ga je pisal kot Grk in ga vsem Grkom tudi namenil – ne pa posebej kateremu plemenu ali polis.
9. V 12. stol. pr. Kr. ob vdoru Dorcev na Peloponez.
10. Ob stiku Grških in Maloazijskih ljudstev.
11. Polis je grška mestna država, majhna po obsegu.
12. Gospodarska samozadostnost (avtarkija), notranja (avtonomija) in zunanja (elevterija) samostojnost.
13. Korint, Tebe, Atene, Sparta in Argos, v M. Aziji pa Efez in Milet.
14. Minojska kultura se je razvila ok. 2500 pr. Kr. na Kreti. Središče minojske kulture je mesto Knossos.
15. Pomorstvo in trgovina.
16. Na pomorstvu.
17. Ob stiku z Egiptom – linearna A in linearna B. Linearna B je razvozlana.
18. Od 6. – 8. stol. pr. Kr.
19. Ne, kolonije so odvisne od matične polis, iz katere izhaja osvajalec (oikistos).
20. Prenaseljenost Grčije, socialna in politična trenja med Grki in obubožanje kmetstva.

21. Bysantion (Istanbul), Cumae (sr. Italija), Kyrene (S Afrika), Naukratis (Egipt), Neapolis (Neapelj), Messaile (Marseilles), Sirakuze (Sicilija), Tarent (J Italija).
22. Issa (Vis), Pharos (Hvar) in Corcyra Nigra (Korčula).
23. Feničani. Osvajali so že v 9. stoletju pr. Kr. POsegli so na območja S Afrike, Španije, Sardinije in Sicilije.
24. Širjenje grškega ozemlja, kulture, vere in znanosti. Tako so nekatera železnodobna plemena prevzela pisavo.
25. Skupen jezik – kljub dialektičnim razlikam so vsi govorili o grščini kot skupnem jeziku. Ime – vsi so imenovali Danajci, pozneje Heleni. Vera in kulturni kraji – vsi so verovali v isti panteon in hodili v iste kultne kraje, npr. Apolonovo svetišče v Delfih in Zevsovo svetišče v Olimpiji. Verski prazniki in Olimpijske igre – prve Olimpijske igre so pomenile začetek štejeta. Pomebno povezovalno vlogo je imel tudi Homer, saj njegova dela zavzemajo zavest vseh grških plemen.
26. Od prvih Olimpijskih iger – od leta 776 pr. Kr.
27. Najprej sta bila dva kralja in svet plemičev – areopag, ki je postopoma prevzel oblast. Sledila je oblast aristokratov, ki jih je sestavljal 9-članski svet arhontov.
28. Propadanje majhne kmečke oblasti, samovolja plemstva in sprememba v načinu bojevanja.
29. Zelo stroge kazni.
30. Drakon.
31. Solon konec šestega stoletja pr. Kr.
32. Postavitev štirih premoženjskih stanov, razdelitev Aten v 4 območja in razpustitev dolgov zadolženim kmetom in osvoboditev dolžnikov.
33. Timokracija je družbena ureditev, kjer se oblast podeljuje glede na premoženjsko stanje.
34. Glede na premoženjsko stanje (po Solonu koliko mernikov žita dajatve je lahko dal posamezen državljan).
35. Petstomernikarji, tristomernikarji (konjenica - hipeis), dvestomernikarji (težkooborožena pehota – zengitai), manj kot dvestomernikarji (spremstvo – tetes).
36. Ecclesio sestavlja boulé (iz vsake filé 100 članov), areopag (9 članov) in kastelioni (6000 članov).
37. Pod tiranom Pejzistratom.
38. V začetku 6. stoletja pr. Kr. po izgnanju Pejzistratovih zaveznikov iz države.
39. Preoblikoval iz štirih deset filé, boulé povečal s 400 na 500 članov, uvedel ostrakizem.
40. Ostrakizem je črepijska sodba, namenjena varovanju demokracije (izgon izdajalcev in ljudi, za demokracijo nevarnih).

41. Vzpostavi sužnjelastniško demokracijo. To je demokracija, kjer imajo pravico glasovanja le polnopravni moški državljani.
42. Dorskega.
43. Sparta nastane konec 8. stol. pr. Kr. Po grško se ji reče Lacedaimon.
44. Poljedelstvo in živinoreja, trgovina in obrt sta manj razviti.
45. Spartiatoi (polnopravni državljani, vloga v vojaškem in političnem delovanju), perikoi (zavezniki spartiatioiev, obrtniki, kmetje, trgovci), helotoi (originalni prebivalci, na zemljo vezani sužnji).
46. Zakon, sporočen po prerokbi (retra).
47. Dva kralja, svet starcev (gerousia), vojaški zbor (apela).
48. Likurg.
49. Je trda, vojaška vzgoja, namenjena služenju državi na vojaškem področju in v splošnem delovanju.
50. Prek vzgoje, podrejene državi, prek trajnosti državnih institucij in podreditve posameznika državi.
51. Je vojaška zveza, na katere čelu je Sparta, ki ni zahtevala davkov ali posegala v samostojnost članic.